

Perevägivalla kuriteos süüdimõistetutele suunatud sekkumisprogrammid Eestis

---

2011. aastal registreeriti Eestis 1939 perevägivaldajuhtumit, valdavalt olid teo toimepanejaks mehed (Leps jt. 2012, Paavo ja Aru 2012). Enamasti lõpetatakse perevägivaldajuhtumite puhul kriminaalmenetlus kas osapoolte leppimise, avaliku menetlushuvi või menetluse aluse puudumise tõttu (Leps jt. 2012). Veerand (24%) alustatud menetlustest jõuab kohtuotsuseni, karistuseks peamiselt tingimisi vangistus (53%), harvemal juhul ka üldkasulik töö (20%), rahaline karistus (14%) või reaalne vangistus (13%) (Salla ja Surva 2011).

Perevägivalla kuritegudes süüdimõistetute suunamist sotsiaalabiprogrammi rakendatakse Eesti kohtupraktikas vähe. Kesküla (2012) poolt läbiviidud kohtuotsuste analüüs näitas, et 2011. aastal 200-st perevägivaldakuriteos süüdimõistetud isikust 20-le (10%) määras kohus kohustuse osaleda sotsiaalabiprogrammis. Enamasti oli tegemist isikutega, kes olid tingimisi vangistusest vabastatud või kellel oli vangistus asendatud üldkasuliku tööga. Analüüsist ei selgunud, missugusesse sotsiaalabiprogrammi süüdimõistetud suunati, kuna see ei olnud antud töö uurimisobjektiks. Järgnevalt analüüsitakse Eestis rakendatud sekkumisprogramme pereliikme suhtes vägivaldakuriteo toimepannud meestele.

Üldinformatsioon programmide kohta

Tänapäevani on Eestis olnud kasutusel kaks sekkumisprogrammi lähisuhtes vägivalda kasutanud meestele. Esimene neist alustas tööd 2006. aastal. Programmi läbiviijaks oli MTÜ Vägivallast Vabaks ning programmi rahastati Justiitsministeeriumi kuriteoennetuse projektikonkursi raames. Programm kandis nime „**Rehabilitatsiooni-tugigrupp pere- ja suhtevägivalla kuriteo sooritanud meestele**“¹. Antud projekt kestis 2007. aastani. 2008-2009. aastal jätkati programmi läbiviimist, kuid siis rahastas seda Tallinna Vangla. Programmi raames viidi läbi eesti ja vene keelt kõnelevatele meestele tugigrupid spetsiaalse väljaõppe saanud rühmajuhtide vedamisel. 2006-2007. aastal toimusid grupid Tallinnas ning Rakveres, teisel perioodil aga ainult Tallinnas. 2006-2009 aastatel suunati Tallinnas ja Harjumaal MTÜ

---

¹ Andmed MTÜ Vägivallast Vabaks rehabilitatsiooniprogrammi kohta pärinevad programmi läbiviija Velda Veiaga tehtud intervjuust, Velda Veia (2009) koostatud programmi kokkuvõttest ja Piret Grossi (2008) lõputööst programmi efektiivsuse kohta.

Vägivallast Vabaks rehabilitatsiooni-tugigruppi 71 lähisuhte vägivaldteos süüdimõistetud meest, programmi läbis neist 56.

Alates 2010. aastast ei ostetud enam rehabilitatsiooniteenust sisse, vaid vanglateenistuses töötati välja ja võeti kasutusele uus sotsiaalprogramm vägivalda kasutavatele meestele. Programmi „Pere- ja paarisuhte vägivalda vähendamine“² on läbi viidud alates 2011. aastast ning kuni käesoleva aasta augustini on selle läbinud 119 meest. Programmi suunatud meeste arvu ei ole teada. Põhjalikum statistika programmis osalenute kohta on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Sotsiaalprogrammi „Pere- ja paarisuhte vägivalda vähendamine“ läbinute arv

Aasta	Kriminaalhooldusalused	Kinnipeetavad
2011	34	13
2012	32	9
2013*	26	5

* Märkus: 2013. aasta andmed on esitatud kaheksa esimese kuu kohta.

Programmi eesmärk ja meetodika

Mõlema programmi eesmärk on vähendada pere- ja lähisuhtes vägivalda kasutamist. Programmide kaudu soovitakse muuta meeste hoiakuid, panna neid märkama probleemi enda käitumises ja selle mõju pereliikmetele ning seeläbi suurendada enese ja lähedaste elukvaliteeti ning turvalisust.

MTÜ Vägivallast Vabaks tugigruppides kasutatava programmi koostamisel on võetud eeskujuna Soome vägivalda kasutavatele meestele loodud programmist, mis omakorda tugines USA ja Norra vastavate programmide sekkumistehnikele ja praktilistele kogemustele. USA ja Norra programmid lähtusid feministlikule teooriale baseeruvast Duluth'i mudelist³. Vanglateenistuses rakendatava programmi idee ja raamistik tugineb Soome vanglates läbiviidavale samasisulisel programmile. Soome spetsialistid on olnud ka programmi autoriteks.

Kõik programmi läbiviijad on saanud eelneva koolituse. Koolitajateks on olnud peamiselt Soome eksperdid. Ühte gruppi viivad korraga läbi kaks vedajat, kelleks võivad olla kas kaks meest või üks mees ja üks naine.

---

² Informatsioon vanglateenistuses kasutusel oleva programmi kohta on saadud kirjavahetusest Justiitsministeeriumi vanglate osakonna taasühiskonnastamise talituse nõuniku Velli Ehasaluga, tema poolt saadetud programmi sisukokkuvõttest ning intervjuust antud programmi läbiviija Tartu Vangla kriminaalhooldusametniku Anton Aunmaga.

³ Duluth'i mudeli kodulehekülge: <http://www.theduluthmodel.org/>

Programmi sihtgrupp ja grupi moodustamine

Sekkumisprogrammid on suunatud partneri või muu pereliikme (nt laps, vanem) suhtes vägivallakuriteos süüdimõistetud meestele. Põhiliselt moodustavad sihtgrupi mehed, keda on karistatud vägivalda kasutamises elukaaslase vastu.

Analüüsitud materjalidest ilmnes, et programmi on võetud mehi peamiselt neljal viisil. Esimese variandina on meestele kohtu poolt määratud kohustus osaleda sotsiaalabiprogrammis, misjärel kriminaalhooldaja langetab otsuse antud programmi kasuks. Teise võimalusena ei ole programmis osalemine kohtuotsusega kehtestatud, vaid kriminaalhooldaja on määranud selle ise käitumiskontrollile allutatud isikule. Näiteks pöördusid grupivedajad kriminaalhooldajate poole palvega leida oma klientide hulgast selliseid hooldusaluseid, kellele oli määratud vastav karistus, ning suunata nad siis vägivalda tarvitanud meeste rehabilitatsioonigruppi. Kolmandal juhul teevad vanglasotsiaaltöötajad otsuse lähisuhtes vägivalda kasutanud mees (kinnipeetav) suunata rehabilitatsioonigruppi.

Kui esimese kolme variandi puhul meestel valikuvõimalus puudub – nad on sundkliendid, siis neljanda alternatiivi puhul neil teatav valikuvõimalus on. Siin on kriminaalhooldajad võimaldanud käitumiskontrollile määratud süüdimõistetutel ise valida erinevate programmide vahel, sh vägivalda kasutavatele meestele mõeldud rehabilitatsioonigrupp. Grupivedajate sõnul on programmi sattunud isegi mehi, kes on süüdi mõistetud mõne muu kuriteo eest, kuid kriminaalhooldajaga vesteldes on selgunud tema vägivaldne käitumine elukaaslase või mõne teise pereliikme suhtes. Sellisel juhul on kriminaalhooldajad teinud hooldusalusele ettepaneku programmis osalemise kohta või taotlenud kohtult vastava lisakohustuse määramist.

Mehi, keda ei ole kriminaalkorras karistatud ega käitumiskontrollile määratud, on seniste andmete põhjal rehabilitatsiooniprogrammis osalenud ainult kaks. Nad liitusid vabatahtlikult ühe MTÜ Vägivallast Vabaks rühmaga. Grupivedaja hindas vabatahtlike grupis osalemist koos süüdimõistetud meestega väga positiivseks.

Pärast seda, kui kriminaalhooldusametnikud ja vanglasotsiaaltöötajad on kogunud kokku teatud arvu programmis osalemise kohustuse või sooviga mehi, teevad grupivedajad kõikide meestega individuaalintervjuu. Intervjuu käigus tutvutakse iga inimesega ja selgitatakse välja tema sobivus rühmatöoks. Gruppi peetakse sobimatuks mehi, kellel esineb mõni psüühiline häire või kes on oma olemuselt sellised, et nendega on keeruline grupis erinevate teemade üle arutleda. Samuti arvestatakse grupi komplekteerimisel meeste reaalse võimalusega rühmatööst osa võtta. Näiteks jäetakse välja mehed, kelle töögraafik või töö asukohta kaugus grupi kogunemiskohast raskendab programmist osavõtmist.

Intervjueeritud rühmavedajad olid erineval seisukohal selles, kas arvestada grupi moodustamisel vägivalda kasutamise probleemi tunnustamisega või mitte. Nimelt soovitas üks rühmavedaja meeste gruppi valimisel jälgida, et probleemi eitajad ei oleks ülekaalus.

Teine vedaja arvas, et vägivalda probleemi eitamine või tunnistamine ei tohiks mängida rolli grupi komplekteerimisel, kuna kohtumisi meestega on piisavalt palju, et nende arvamusi ja hoiakuid mõjutada.

Mõlema Eestis läbi viidud programmi esimestesse gruppidesse valiti vähem osalejaid (umbes 5-7 meest) kui järgnevatesse gruppidesse (umbes 8-10). Praktika näitas, et meeste rühmas osalemise motivatsioon ei ole kõrge ning grupitöö jooksul ilmneb probleeme, mis viivad rühmast väljalangemiseni. Grupivedajad nimetasid väljakukkumise põhjustena näiteks osa meeste suutmatust kainena rühma tulla, töökohustuste tõttu sagedast lähetuses viibimist, aga ka mitteosalemise vabandamist väsimuse, perekohustuste ja naise vastuseisuga.

Vanglateenistuses välja töötatud programmi „Pere- ja paarisuhtevägivalda vähendamine“ juhises soovitatakse gruppi kutsuda 3-6 meest. Grupivedajate hinnangul on selline grupp aga liiga väike ja ei toimi hästi. Suuremas grupis kerkib esile rohkem arvamusi ja on aktiivsem diskussioon. Pealegi, kui mõni mees puudub või rühmast üldse välja langeb, võib väiksema rühma puhul tekkida olukord, kus rühmavedajate (neid on alati kaks) ning klientide suhe muutub ebamõistlikuks ja rühmatööd häirivaks. Grupivedajate meelest võiks rühma suurus, millega tasuks alustada, olla vähemalt 8-10-liikmeline või isegi suurem, sest tavaliselt jätab mõni mees tulemata juba esimesel kohtumisel.

Programmi struktuur, kestus ja selles osalemise reeglid

Mõlemad Eestis läbi viidud programmid on oma struktuurilt üsna sarnased. Erinevuseks on see, et vanglateenistuses kasutatavas programmis on ette nähtud kaks personaalvestlust võimalike programmis osalejatega enne grupitööd ning grupikohtumiste (seansside) arv on väiksem. See programm koosneb 12 grupikohtumisest ning ühest lisakohtumisest, mis peaks toimuma mõnda aega hiljem ning mille võib ka ära jätta. MTÜ Vägivallast Vabaks poolt korraldatav programm näeb ette 17 seansi seitsme nädala jooksul. Mõlemas programmis on ette nähtud personaalne lõpuvestlus iga osalenud mehega ja meeskonnakohtumine kokkuvõtete ja järelduste tegemiseks.

Ühe seansi pikkus on varieerunud 2,5 tunnist 3 astronoomilise tunnini. Intervjueeritud grupivedajad pidasid mitmetunnilist kohtumist heaks, kuna sellise aja jooksul jõuab seansiks ettenähtud teemade üle põhjalikumalt arutleda. Lisaks võtab seansi alguses aega meeste julgustamine, motiveerimine ja grupitöösse sisseelamine. Rühmavedajate hinnangul edeneb tavaliselt grupitöö paremini seansi teisel poolel. Vägivallakuriteos süüdimõistetud mehed ei ole reeglina head suhtlejad ja programmis osalemise tahe on kesine, mistõttu nad kipuvad seansi alguses vaikima ja tõrguvad kaasa töötamast.

Esimesel seansil arutatakse rühmas osalemise põhimõtteid. Grupitööst osavõtt on meestele kohustuslik. Nad peavad käima kõikidel seanssidel ning mitte lahkuma poole seansi pealt isegi siis, kui tunnevad end ärritununa. Rühma on keelatud tulla alkoholijoobes ja samuti ei ole lubatud kasutada füüsilist vägivalda grupiliikmete ja vedajate suhtes. Juhul kui keegi eirab reegleid, näiteks ilmub tugigruppi joobes, saadetakse ta sellelt seansilt minema. Kõik gruppi suunatud mehed allkirjastavad grupis osalemise lepingu. Sellega nad avaldavad oma

nõusolekut programmis osaleda ning järgida eelpoolkirjeldatud reegleid. Grupivedajad annavad mehi rühma suunanud kriminaalhooldusametnikele tagasisidet programmis käimise kohta. Juhul kui mees puudub seansilt, siis vedajad teatavad sellest ametnikule, kes võtab hooldusalusega ühendust ja selgitab välja puudumise põhjuse ning edasised tegevussammud.

Tabel 2. Eestis kasutatud vägivallakuriteos süüdimõistetud meeste sekkumisprogrammide struktuur ja kestus

MTÜ Vägivallast Vabaks programm „Rehabilitatsiooni-tugigrupp pere- ja suhtevägivalla kuriteo sooritanud meestele“	Vanglateenistuse programm „Pere- ja paarisuhte vägivalla vähendamine“
1) Individuaalintervjuu kõikide potentsiaalsete rühma tulijatega	1) Eelvestlus 2) Valikuintervjuu
2) 17 grupikohtumist, toimuvad kaks korda nädalas kolm astronoomilist tundi korraga.	3) 12 + 1 grupikohtumist, toimuvad üks kuni kaks korda nädalas korraga maksimaalselt 3 astronoomilist tundi. Kui selgub, et süüdistatav vajab oma käitumise turvalisemaks muutmiseks rohkem aega ning osa teemasid on vaja põhjalikumalt käsitleda, võib korraldada ka lisakogunemisi. 13. kohtumine on n.ö lõpukogunemine tagasiside ja hinnangute küsimiseks. Selle võib vajadusel ära jätta.
3) Individuaalne lõpuvestlus	4) Individuaalne lõpuvestlus tagasiside küsimiseks ning kogemuste väljaselgitamiseks
4) Meeskonna koosolek, rühmavedajate ja kriminaalhooldusametnike ühine arutelu, programmi kokkuvõtete tegemine	5) Grupivedajate jt spetsialistide kohtumine kokkuvõtete tegemiseks, sh arutatakse, milliseid teenuseid oleks vajalik ja võimalik pakkuda osalejatele pärast programmi.

Programmi läbinuteks peetakse neid, kes ei ole puudunud rohkem kui kolmest seansist. MTÜ Vägivallast Vabaks programmi läbinud mehed said tunnistuse. Need, kes ei läbinud, said tõendi programmis osalemise kohta, mille pidid andma kriminaalhooldajale.

Programmides käsitletavat teemad

MTÜ Vägivallast Vabaks programm on üles ehitatud põhimõtte järgi, et kõigepealt tugevdatakse isiksust ning seejärel hakatakse põhjalikumalt analüüsima mehe vägivallategusid. Programmi esmakohtumisel räägitakse grupitöö põhimõtetest ja reeglitest. Programmi jooksul arutletakse teemade üle nagu enda käitumise ohtlikkus või ohutus lähisuhtes, vägivalda tähendus nende ja ühiskonna jaoks ning selle kahjulikkus, isiklik toimetulek, olulised aspektid lähisuhtes ja probleemsed (vägivaldsed) lapsepõlvkogemused. Detailselt analüüsitakse iga osaleja kriminaalmenetluse aluseks olnud vägivallategu. Meestel palutakse analüüsida vägivallaintsidendi ajal toimunud, sellele eelnenud ja järgnenud sündmusi ning juhtunu mõju pereliikmetele. Samuti käsitletakse programmis seda, kuidas käituda kriitilises ja enda heaolu ohustavas olukorras nii, et ei muututa teiste suhtes agressiivseks ning kuidas säilitada eneseväärikus.

Programmi jooksul antakse meestele teha ka kirjalikke kodutöid, mis seisnevad peamiselt enda mõtete, tunnete, kogemuste või mingite sündmuste kirjeldamises ja hindamises ning eesmärkide seadmises. Järgmisel seansil arutletakse kodutööde üle. Juhul kui kodutöö jääb osalejale mingil põhjusel tegemata, siis tuleb tal see teha ära järgmiseks korraks.

Vanglateenistuses kasutatava programmi põhirõhk on turvalisusel. Igal grupikogunemisel on oma teema ning lisaks peavad ka selles programmis osalejad tegema kirjalikke koduülesandeid. Programm koosneb tinglikult kolmest osast. Esimene keskendub turvalisuse tunde arendamisele ja uurimisele. Siin arutletakse selle üle, mis on turvalisus ja mida see tähendab osaleja jaoks, kui turvaline oli osaleja kasvukeskkond ja kuidas ta vastutab täiskasvanuna enda ja oma lähedaste turvalisuse eest.

Teises osas on fookuses vägivallaga tekitatud kahju hindamine. Osalejad analüüsivad vägivalda kasutamise mõju paarisuhtele tuginedes oma kogemustele, tegudele, tunnetele ja väärtustele. Kolmas osa on suunatud oma tegevusele eesmärkide seadmisele, et kasvatada enda ja oma lähedaste turvalisust. Sellel etapil arutletakse selle üle, millised asjaolud ajendavad kasutama vägivalda, mis on hea ja inimlik paarisuhe ning kuidas tagada enda ja lähedaste turvalisus.

Programmi mõju hindamine

Eestis läbi viidud programmide mõju on vähe uuritud. MTÜ Vägivallast Vabaks rehabilitatsiooniprogrammi mõju meestele on uurinud Piret Gross (2008) ja Robert Rähn (2009) oma lõputöös. Gross analüüsis 2006-2007. aastal ning Rähn 2007-2009. aastal Tallinnas läbiviidud rehabilitatsioonigrupis osalenute arvamusi (Gross 2008, Veia 2009). Nii Gross kui ka Rähn kasutasid oma uurimustöös sarnast meetodikat. Nad viisid läbi personaalintervjuud programmi läbinutega kogudes vastuseid sarnastele küsimustele. Intervjuud tehti mõnda aega pärast grupitöö lõppemist. Intervjuu kavatseti teha kõikide programmi lõpetanud meestega, kuid kontaktandmete puudumise ja ühenduse saamise

raskuste tõttu jäi valim umbes poole väiksemaks. Tugigrupi positiivset mõju meestele defineeriti kui „meestepoolset probleemi tunnistamist ja positiivset hinnangut tugirühmas osalemisse ning sealt saadud teadmiste rakendamist enda käitumise muutmiseks vägivallava paarisuhte suunas“ (Gross 2008: 37).

Tulemustest selgus, et programmi esimesel etapil (2006-2007) osalenud meestest (12-st) kaheksa tunnistas enda poolset füüsilise vägivalda kasutamist partneri suhtes (Gross 2008). Sellest hoolimata õigustasid peaaegu kõik neist enda käitumist. Mehed ei pidanud end toimunud vastutavaks, vaid arvasid, et naine on kas osaliselt või täielikult juhtunud süüdi. Antud tulemuste näol on tegemist meeste hinnangutega pärast programmi. Kuna uuringu metoodika ei näinud ette meeste küsitlemist enne programmi algust, siis ei ole võimalik hinnata muutusi probleemi tunnistamises ja juhtunu eest vastutuse võtmises.

Üldiselt pidasid mehed tugigrupi läbimist positiivseks (8 meest 12-st). Vähemuses olid need, kes leidsid, et grupis käimisel ei olnud neile mingit mõju või see oli suisa negatiivne. Enamasti sellised mehed eitasid vägivalda kasutamist ning ei pidanud seetõttu rehabilitatsioonigrupist osavõtmist vajalikuks. Positiivse hinnangu andnud mehed täpsustasid, et rühmas osamine oli kasulik peamiselt teadmiste avardamise mõttes ning suunas neid mõtlema teemadele, mille üle nad muidu ei mõtle. Mehed said teada, mida nende käitumine võib lähedastele kaasa tuua ning kuidas kontrollida enda (negatiivseid) emotsioone teistega suheldes ja lahendada peretülisid lähedastele haiget tegemata. Grupis osamine andis ka võimaluse kuulata teiste samasuguses olukorras olevate inimeste arvamust ning võrrelda end nendega. Rühmas osalemist negatiivselt hinnanud mehed arvasid, et grupis käimine raiskas nende aega, neile ei meeldinud osavõtmise sunniviisilisus ning isiklike probleemide arutamise kohustus teiste inimeste juuresolekul.

Peaaegu kõik mehed (11 meest) tunnistasid, et sellised tugigrupid on vajalikud ja nad ei ole rühmas käimise ajal või pärast seda oma paarisuhtes vägivalda kasutanud. Tulemustest ilmnas veel, et kaks kolmandikku pidas programmi mõju paarisuhtele neutraalseks, neli meest aga positiivseks. Paraku ei selgunud uuringust, milliseks pidasid programmi mõju uuringu hetkel paarisuhtes olevad mehed ning kas nad olid kasutanud elukaaslase suhtes vägivalda (peale vägivaldajuhtumit elasid partneriga koos ainult pooled mehed). Samuti ei ole teada, mida pidasid mehed silmas neutraalse ja positiivse mõju all. Edaspidi oleks mõistlik eristada endiselt suhtes olevate meeste arvamust lahus elavate meeste omast. Pealegi näitavad need tulemused ainult meeste hinnangut, mis võib olla mõjutatud vägivalda kasutavate meeste kalduvusest vägivalda eitada või selle tagajärgi pisendada. Täpsema ülevaate saamiseks programmi mõjust mehe käitumisele ja paarisuhtele tuleks uurida ka partneri hinnangut ja kogemusi.

2007-2009. aastal programmis osalenud meeste seas oli veidi rohkem neid, kes pidas rühmas osalemist positiivseks (77%, 2006-2007 oli vastav näitaja 66%) (Veia 2009). Samas oli teisel perioodil tugigruppi vajalikuks pidanud mehi vähem kui esimesel perioodil (protsendid vastavalt 73 ja 92).

Vanglateenistuse programmi tulemuslikkust ei ole seni teadaolevalt uuritud. Intervjueeritud eksperdid tõid välja mõningaid programmi puudusi. Üheks miinuseks on MTÜ Vägivallast Vabaks programmiga võrreldes väiksem seansside arv. Lühema kestuse tõttu ei ole võimalik

kõiki teemasid (piisava põhjalikkusega) arutada, mis kahandab programmi tõhusust. Programmi ülesehitus on jäik ning kõik teemad ei pruugi sobida igale grupile. Lahenduseks oleks seansside arvu suurendamine ja paindlikum ning grupi eripärasid arvestav teemade valik.

Lisaks toodi välja, et vanglateskkonnas on kinnipeetavatele sellise rehabilitatsiooniprogrammi läbiviimine keeruline. Esiteks mõjutab osalejatega tööd ja tulemuslikkust kontekst – viibimine kinnipidamisasutuses. Kui vabaduses viibivad osalejad lähevad pärast seansi koju ning saavad grupis käsitletut oma suhetes reaalselt praktiseerida, siis kinnipeetavatel see võimalus puudub. Vanglatingimustes programmi läbiviimine eeldab kinnipeetavate grupi toomist ja sealt viimist, mis võib olla logistiliselt keeruline, ning programmi läbiviimine tähendab töötajatele lisakoormust. Seega on kinnipeetavatele vaja teistsugust sekkumisprogrammi kui vabaduses olevatele vägivalatsetajatele.

Kokkuvõte

Eestis ei ole perevägivalda kuriteos süüdimõistetute rehabilitatsiooniprogrammi suunamine väga levinud praktika. Seni on kasutusel olnud kaks programmi, mille on läbinud kokku 175 meest. Antud analüüsi põhjal võib efektiivsemaks pidada pikemaajalist programmi, mis võimaldab käsitletavate teemade valikul teatavat paindlikkust vastavalt grupiliikmete eripäradele ja kogemustele. Grupi komplekteerimisel tuleb kaasata rohkem mehi (vähemalt 10-12), kuna rühmast väljalangemise risk on kõrge ning mõneliikmeline grupp ei tööta hästi. Soovituslik on grupi mitte võtta isiksusehäirega inimesi, neile sobib individuaalne lähenemine. Grupitöös ei saa ka osaleda joobeseisundis isikud. Rühmatööst osavõtt on meestele kohustuslik ja läbinuteks loetakse need, kes on enamikel seanssidel osalenud. Programmi toimimisel on oluline grupivedajate koostöö kriminaalhooldusametnikega (nt sobilike osalejate leidmisel, grupitöö ajal puudujatest teatamine, pärast programmi lõppu edasiste sekkumisstrateegiate planeerimisel). Kinnipeetavatele ja vabaduses viibivatele (kriminaalhooldusalustele) sama metoodikat järgiv programm ei sobi osalejate erineva keskkonna ja võimaluste tõttu.

Rakendatud programmide efektiivsust on vähe uuritud. Senised programmi mõju-uuringud näitavad teatavat positiivset mõju, kuid jäävad oma metoodikalt ja tulemuste esitamiselt pinnapealseks. Vastuseta jäävad küsimused, kas ja millised muutused on toimunud meeste käitumises, mõtlemises ja hoiakutes ning kuidas näeb neid muutusi partner. Seda probleemi aitaks lahendada uuringu tegemine enne ja pärast programmis osalemist ning suhtesse jäänud meeste elukaaslaste kaasamine hindamisprotsessi.

Senised uurijad on kasutanud tugigrupi tõhususe hindamiseks intervjuu meetodit, ent analüüs on teostatud rohkem kvantitatiivselt. Käsitletud küsimused meeste kogemusi ja hinnanguid eriti ei ava. Kuna uuringus osalenute arv oli väga väike, siis on analüüsi statistiline usaldusväärsus suhteliselt madal. Edaspidi oleks soovitav kasutada rohkem kvalitatiivseid või kombineeritud meetodeid. Samuti oleks informatiivne mõõta programmis

osalenute retsidiivsuse määra, täpsemalt seda, kui paljudele meestele on kutsutud pärast programmi lõppu politsei, kui paljude suhtes on algatatud kriminaalmenetlus või neid on mõistetud süüdi lähisuhtes vägivalda kasutamise tõttu.

Viidatud allikad:

Gross, P. (2008). Paarisuhtes vägivalda kasutamises süüdimõistetud meestele määratud sotsiaalabiprogrammi mõju. MTÜ Vägivallast Vabaks meeste rehabilitatsiooni-tugirühma näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool õigusteaduskond.

Kesküla, T. (2012). Perevägivalda vähendamisele suunatud sotsiaalprogrammide rakendamine Eestis. Magistritöö. Juhendaja Jüri Saar, Tartu Ülikool, Tallinn. Arvutivõrgus kättesaadav:

http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=57611/Kesk%FCla_Perev%E4givalla+v%E4hendamisele+suunatud+sotsiaalprogrammide+rakendamine+Eestis.pdf; 28.08.2013.

Leps, A., Salla, J., Surva, L., Tamm, K. (2012). Vägivallakuritegevus. *Kuritegevus Eestis 2011. Kriminaalpoliitika uuringud 16*. Justiitsministeerium.

Paabo, R., Aru, K. (2012) Analüütiline ülevaade lähisuhtevägivalda juhtumitest, toimepanijatest ja kannatanutest perioodil 2012, 5 kuud. Tallinn: Politsei- ja Piirivalveamet.

Rähn, R. (2009). Kriminaalhoolduse all olevate lähisuhtes vägivalda kasutanud meestele määratud rehabilitatsiooniprogrammi mõju. MTÜ Vägivallast Vabaks meeste rehabilitatsiooni-tugirühma näitel. Lõputöö. Sisekaitseakadeemia Justiitskolledž.

Salla, J. ja Surva, L. (2011) Perevägivalda juhtumite menetluspraktika: 2010. Justiitsministeerium.

Veia, V. (2009). Rehabilitatsiooniprogramm paarisuhtes vägivalda kasutamises süüdimõistetud meestele. Ettekanne. MTÜ Vägivallast Vabaks. Arvutivõrgus kättesaadav: http://www.naisteabi.ee/failid/Velda_ettekanne.pdf, 28.08.2013.